

Sygn. akt IV U 282/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 października 2014 roku

Sąd Rejonowy w Świdnicy IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie :

Przewodniczący: SSR Teresa Maślukiewicz

Protokolant : Katarzyna Zych

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 31 października 2014 roku w Ś.

sprawy z odwołania **J. K.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia (...) (...)

o zasiłek macierzyński

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

J. K. odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia (...) którą organ rentowy odmówił jej prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający dodatkowemu urlopowi macierzyńskiemu, tj. (...) oraz za okres odpowiadający urlopowi rodzicielskiemu, tj. od (...)

W uzasadnieniu podniosła, że w dniu (...) urodziła dziecko – M. K. (1). W okresie od (...) pobierała zasiłek macierzyński. Wniosek o udzielenie urlopu oraz wypłatę zasiłku za okres odpowiadający dodatkowemu urlopowi macierzyńskiemu i rodzicielskiemu złożyła w dniu (...) Uchybiła terminowi jednakże z przyczyn od siebie niezależnych, a wniosek ów złożyła niezwłocznie, kiedy tylko było to dla niej możliwe. Jednocześnie w dniu (...) wniosła o przywrócenie terminu do złożenia ww. wniosku oraz wyjaśniła przyczyny opóźnienia w jego złożeniu. Maż powódki prowadzi działalność gospodarczą polegającą na sprzedaży agencyjnej. Siedziba jego firmy znajduje się we W., jednakże charakter działalności wymusza na nim pracę na terenie całej Polski. W związku z tym nie ma możliwości pomocy powódce w opiece na dziećmi i w zajmowaniu się domem. Powodowało to, że powódka musiała praktycznie cały czas pozostawać w domu. M. K. (1) od urodzenia wymaga specjalnej pielęgnacji i opieki z uwagi na silną alergię, objawiającą się zmianami skórnymi oraz przewlekłym nieżytem górnych dróg oddechowych. Ponadto w październiku 2013r. (a zatem kiedy zbliżał się termin do złożenia wniosku o dodatkowy urlop macierzyński oraz rodzicielski) u M. K. (1) zaczął się przewlekły katar, a następnie zapalenie oskrzeli. Również starsza córka pod koniec urlopu macierzyńskiego powódki doznała stłuczenia stawu skokowego i konieczne było stałe sprawowanie nad nią opieki. Wskazała ponadto, że od 10 lat choruje na stwardnienie rozsiane, w związku z czym jej możliwości fizyczne bywają ograniczone. Powódka nie mogła zostawić swoich małoletnich córek samych w domu, celem chociażby wysłania wniosku za pośrednictwem poczty.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w decyzji. Podkreślił, że brak było okoliczności obiektywnie uniemożliwiających powódce złożenia wniosku w terminie i zaskarżoną decyzją odmówił jej prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający dodatkowemu urlopowi macierzyńskiemu, tj. (...) oraz za okres odpowiadający urlopowi rodzicielskiemu, tj. (...)

Sąd Rejonowy wyrokiem z dnia (...) odwołanie J. K. oddalił.

Sąd Okręgowy (...), na skutek apelacji wniesionej przez powódkę, wyrokiem z dnia (...), uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do rozpoznania Sądowi Rejonowemu (...) pozostawiając mu rozstrzygnięcie o dotychczasowych kosztach procesu, zlecając przeprowadzenie zawnioskowanych przez powódkę w odwołaniu dowodów.

W wykonaniu powyższych zaleceń Sąd ustalił, że:

J. K. jest objęta ubezpieczeniem chorobowym od dnia (...) jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą działalność gospodarczą. W dniu (...) powódka urodziła dziecko i z tego tytułu nabyła prawo do zasiłku macierzyńskiego w okresie od dnia (...)

W dniu (...) powódka złożyła organowi rentowemu wniosek o wypłatę zasiłku macierzyńskiego z tytułu dodatkowego urlopu macierzyńskiego za okres od (...) oraz zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego w wymiarze 26 tygodni, tj. od (...). Powódka wyjaśniając przyczyny niezłożenia wniosku w terminie powołała się na swoją sytuację osobistą, a to problemy zdrowotne – jej i dzieci – oraz okoliczność, iż z uwagi na charakter pracy męża nie ma w nim wsparcia tak w opiece nad dziećmi, jak i w zajmowaniu się domem.

Organ rentowy w dniu (...) wezwał powódkę o przedłożenie dokumentacji medycznej, potwierdzającej niezdolności, które uniemożliwiły jej złożenie wniosku w obowiązującym terminie.

Po zapoznaniu się z przedłożoną przez powódkę w dniu (...) dokumentacją organ rentowy uznał, że brak jest okoliczności obiektywnych uniemożliwiających powódce złożenie wniosku w ustawowym terminie i decyzją z dnia (...) odmówił jej prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający dodatkowemu urlopowi macierzyńskiemu, tj. (...) oraz za okres odpowiadający urlopowi rodzicielskiemu, tj. (...)

Dowód:

-zaskarżona decyzja z (...) w aktach ZUS –w załączeniu,

- okoliczności bezsporne, a ponadto wydruk z (...) k. 15, zaświadczenia lekarskie – k. 16, 17.

Mąż powódki z racji prowadzonej działalności gospodarczej podróżuje po kraju z miejsca zamieszkania – z K. - bardzo często jeździ do W. i dalej- np. do Ł., G.. Wyręczając żonę opiekującą się dwójką dzieci, w dniu (...) osobiście zawiózł do (...) Oddział we W. pierwszy wniosek powódki o zasiłek macierzyński na córkę M. ur. (...) jadąc w sprawach związanych z własną działalnością gospodarczą. Nie było przeszkód obiektywnych, aby powódka sporządziła w terminie wniosek o dodatkowy urlop macierzyński ani żadnych obiektywnych przeszkód, które uniemożliwiłyby mężowi powódki wysłać ów wniosek za pośrednictwem poczty- wrzucając przesyłkę zawierającą ów wniosek do skrzynki pocztowej – lub by osobiście- przy okazji podróży służbowej – zawiózł ów wniosek do (...) Oddział we W..

Dowód:

-zeznania świadka M. K. (2) –k. 78,

-przesłuchanie powódki- k. 78v-79.

Sąd zważył:

Odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonej, która w okresie ubezpieczenia chorobowego albo w okresie urlopu wychowawczego urodziła dziecko. Przysługuje on przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, okres dodatkowego urlopu na warunkach

urlopu macierzyńskiego oraz okres urlopu rodzicielskiego, z zastrzeżeniem ust. 6 (art. 29 ust. 1 pkt. 1, ust. 5 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa).

Podstawę przyznania i wypłaty zasiłku macierzyńskiego przysługującego m.in. za okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego, w przypadku ubezpieczonego nie będącego pracownikiem, stanowi wniosek ubezpieczonego złożony płatnikowi zasiłku macierzyńskiego przed terminem rozpoczęcia korzystania z tego zasiłku za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego (§ 18 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 02.04.2012r. w sprawie określenia dowodów, stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa). Niewątpliwie więc, ubezpieczony jest zobligowany do złożenia w organie rentowym nie tyle wniosku o udzielenie dodatkowego urlopu macierzyńskiego lecz wniosku o wypłatę świadczeń za ten okres określony w przepisach prawa pracy.

Wniosek o udzielenie dodatkowego urlopu macierzyńskiego może być złożony w dwóch terminach. Pierwszy z nich określa art. 179¹ kp, zgodnie z którym pracownica, nie później niż 14 dni po porodzie, może złożyć pisemny wniosek o udzielenie jej, bezpośrednio po urlopie macierzyńskim, dodatkowego urlopu macierzyńskiego w pełnym wymiarze wynikającym z art. 182¹ § 1 kp, a bezpośrednio po takim urlopie – urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze wynikającym z art. 182^{1a} § 1 kp. Drugi termin, dotyczący obojga rodziców, wynika z art. 182¹ § 3 kp. Jest on nie krótszy niż 14 dni przed rozpoczęciem dodatkowego urlopu. W zależności od wyboru terminu na złożenie omawianego wniosku zróżnicowana jest wysokość zasiłku macierzyńskiego (art. 31 ustawy zasiłkowej). Z kolei urlop rodzicielski jest udzielany jednorazowo albo nie więcej niż w trzech częściach, z których żadna nie może być krótsza niż 8 tygodni, przypadających bezpośrednio jedna po drugiej – w wymiarze wielokrotności tygodnia. Z urlopu rodzicielskiego mogą jednocześnie korzystać oboje rodzice dziecka. W takim przypadku łączny wymiar urlopu nie może przekraczać wymiaru określonego w § 1. Urlopu rodzicielskiego udziela się na pisemny wniosek pracownika, składany w terminie nie krótszym niż 14 dni przed rozpoczęciem korzystania z tego urlopu; pracodawca jest obowiązany uwzględnić wniosek pracownika (art. 182^{1a} § 1,2,3 i 4 kodeksu pracy).

Bepośrednio po porodzie powódki art. 179¹ kp we wskazanym brzmieniu nie obowiązywał. Tak więc chcąc skorzystać z dodatkowego urlopu macierzyńskiego i świadczeń z tego tytułu w zwiększonym wymiarze 6 tygodni wprowadzonym przez art. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 28.05.2013r. zmieniającej Kodeks Pracy z dniem 17.06.2013r., a następnie z urlopu rodzicielskiego powódkę wiązał termin nie krótszy niż 14 – dniowy przed rozpoczęciem dodatkowego urlopu macierzyńskiego (art. 182 1 § 3 kp) wprowadzony przepisami tej właśnie ustawy.

J. K. z dniem (...) zakończyła pobierać zasiłek macierzyński przyznany tytułem urlopu macierzyńskiego, a w dniu (...) wystąpiła z wnioskiem o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego oraz za okres urlopu rodzicielskiego. Niewątpliwie wniosek ten został złożony z uchybieniem wymaganego terminu. Skoro zaś przyznanie zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego uzależnione jest od wykorzystania zasiłku i urlopu macierzyńskiego za okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego w pełnym wymiarze, brak jest podstaw do przyznania powódce obu spornych świadczeń. Powódka wyjaśniając przyczyny niezłożenia wniosku w terminie powołała się na swoją sytuację osobistą, a to problemy zdrowotne – jej i dzieci – oraz okoliczność, iż z uwagi na charakter pracy męża nie ma w nim wsparcia tak w opiece nad dziećmi, jak i w zajmowaniu się domem. Przyczyny te nie konwalidują jednak zdaniem Sądu faktu złożenia przedmiotowego wniosku po terminie, tym bardziej, że M. K. (2) przyznał sam, że „nie było przeszkód, abym wysłał wniosek zony o urlop macierzyński, który ona by sporządziła w terminie, a ja ta przesyłkę wrzuciłbym do skrzynki pocztowej lub złożył w urzędzie pocztowym” (k. 78v). Wskazać także należy, że dodatkowy urlop macierzyński podobnie jak rodzicielski, w odróżnieniu od urlopu macierzyńskiego (który jest obowiązkowy) ma charakter fakultatywny. Wobec tego skorzystanie z tego uprawnienia w całości lub w części, jak i uzyskanie stosownych świadczeń z tego tytułu, wymaga dochowania należytej staranności i dbałości o własne interesy. Powódka nie wykazała się wskazaną dbałością i nie dochowała terminu do złożenia wniosku o sporne nieobligatoryjne świadczenia. Stąd też nie może oczekiwać ich wypłaty za sporne okresy. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, podstawą przyznania świadczeń z ubezpieczenia społecznego mogą być tylko przepisy prawa, a nie zasady współżycia społecznego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1998r., II UKN

379/98). Przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają bowiem charakter ścisły, bezwzględnie obowiązujący – stąd zarówno warunki nabycia prawa do świadczeń, jak też wysokość tychże świadczeń i zasady ich wypłaty są sformalizowane. Wyłącza to możliwość wykładani tych przepisów z uwzględnieniem reguł słuszności. W związku z tym niedopuszczalnym jest więc orzekanie o wypłacie świadczeń w oparciu wyłącznie o przekonanie o trudnej sytuacji osobistej strony. Podkreślić w tym miejscu trzeba, że wskazany w przepisach Kodeksu pracy termin na złożenie wniosku o dodatkowy urlop macierzyński, rodzicielski jest terminem minimalnym. Ponadto wniosek o przyznanie zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający dodatkowemu urlopowi macierzyńskiemu oraz za okres odpowiadający urlopowi rodzicielskiemu powódka mogła złożyć z dużym wyprzedzeniem, czego jednak nie uczyniła. Przepisy Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 02.04.2012r. w sprawie określenia dowodów, stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa wyraźnie stanowią, że stosowny wniosek powinien być złożony płatnikowi zasiłku macierzyńskiego przed terminem korzystania z tego zasiłku. Ustawa nie przewiduje w tym zakresie żadnych wyjątków, nie zawiera również odesłania do odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. Termin ten nie podlega więc przywróceniu, jak również nie może być przesunięty. Tym samym przekroczenie terminu do złożenia wniosku o wskazane świadczenia przez powódkę nie może być uznane za prawnie obojętne.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 477¹⁴ § 1 kpc odwołanie oddalono.